

KORRALDUS

02. juuli 2025 nr 1-3/25/239

Pruunkaru küttemismahu kehtestamine 2025/2026. jahiaastal

1. OTSUS

Arvestades punktis 2 esitatud asjaolusid ja põhjendusi ning tuginedes keskkonnaministri 23.05.2013 määruse nr 27 „Jahiulukite seireandmete loetelu ja kogumise kord ning seiret korraldama volitatud asutus” § 3 lõigetele 2, 3 ja 6; jahiseaduse § 22 lõikele 2; haldusmenetluse seaduse § 53 lõike 1 punktidele 2 ja 4 ning lõike 2 punktile 3; keskkonnaministri 30.09.2020 määruse nr 47 „Keskkonnaameti põhimäärus” § 7 lõike 2 punktile 6 ja § 8 lõike 2 punktile 18, otsustan:

1.1 Kehtestada 2025/2026. jahiaasta pruunkaru (*Ursus arctos*) esmaseks küttemismahuks Eestis kokku 71 isendit.

1.2 Määrata pruunkaru küttemismahtude jaotus jahipiirkondade lõikes ning kehtestada küttemistingimused vastavalt korralduse lisale 1.

1.3 Jahipiirkonna kasutajad on kohustatud:

1.3.1 Korraldama jahti viisil, mis tagaks kehtestatud küttemismahust kinnipidamise.

1.3.2 Teavitama ühe ööpäeva jooksul karu tabamisest lühisõnumiga (SMS), sõnumi sisu „karu kütitud“ ja jahipiirkonna nimi, Keskkonnaameti kontaktisikuid järgmiselt:

Harju ja Rapla maakond – Annabel Pindmaa, telefon 5453 0619;

Jõgeva, Järva, Tartu, Ida- ja Lääne-Viru maakond – Astrid Levkoi-Epner, telefon 56951405;

Põlva maakond – Margo Tannik, telefon 516 0148.

Valga, Viljandi ja Pärnu maakond – Mihkel Pastik, telefon 5304 4134.

1.3.3 Jahipiirkonna kasutajad on kohustatud sisestama kütitud või hukkununa leitud pruunkaru andmed infosüsteemi JAHIS või edastama need Keskkonnaametile esimesel võimalusel pärast küttemist. Esitatavad andmed peavad sisaldama jahipiirkonda, küttemise kuupäeva, asukoha koordinaate (XY-formaadis) ning jahiloa numbrit. Andmed tuleb sisestada JAHISesse või saata e-posti teel aadressile info@keskkonnaamet.ee.

1.3.4 Haavatud pruunkaru jälitamisel kaitsealale, mis ei kuulu ühegi jahipiirkonna koosseisu, tuleb enne jälitamise alustamist teavitada kaitseala valitsejat (Keskkonnaamet) helistades

lühinumbril 1247.

1.3.5 Teavitama jahiloo saajat kütitud isendite andmete ning bioproovide kogumise ja esitamise nõuetest.

1.3.6 Esitama Keskkonnaagentuurile hiljemalt jooksva aasta 20. novembriks kütitud isendite andmed (ankeet) ja märgistatud bioproovid (lihaseproov, emasloomal emakas koos munasarjadega ja esimene premolaar).

1.4 Kehtestan korraldusele kõrvaltingimusena võimaluse korraldust hiljem muuta ja/või kehtetuks tunnistada ning vajadusel kehtestada täiendavaid kõrvaltingimusi. Keskkonnaametil on õigus muuta korraldusega kehtestatud pruunkaru küttimismahtu ja ohjamisalade piire vastavalt vajadusele.

1.5 Teha korraldus teatavaks kõigile jahipiirkonna kasutajatele.

Korraldust on võimalik vaidlustada haldusmenetluse seaduses või halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, esitades 30 päeva jooksul korralduse teatavakstegemisest vaide Keskkonnaametile või kaebuse halduskohtusse.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD KAALUTLUSED

2.1 Jahiseaduse (edaspidi *JahiS*) § 4 lg 2 p 5 kohaselt on pruunkaru (*Ursus arctos*, edaspidi karu) suuruluk. Vastavalt keskkonnaministri 28.05.2013 määruse nr 32 „Jahieeskiri” (edaspidi *jahieeskiri*) § 5 lg-le 1 võib karule, välja arvatud poegade emakarule, pidada varitsus- või hiilimisjahti 1. augustist 31. oktoobrini karu tekitatud kahjustuste piirkonnas kahjustuste vältimise eesmärgil või inimese elule või tervisele tekkiva ohu vältimiseks.

2.2 *JahiS* § 22 lg 2 alusel kehtestab pruunkaru küttimismahu igal jahiaastal Keskkonnaamet, lähtudes *JahiS* § 21 lg-s 4 nimetatud aruandest ning jahindusnõukogu ettepanekust. *JahiS* § 21 lg 4 ja sama paragrahvi lg 3 alusel kehtestatud keskkonnaministri 23.05.2013 määruse nr 27 „Jahiulukite seireandmete loetelu ja kogumise kord ning seiret korraldama volitatud asutus” (edaspidi *määrus nr 27*) §-st 1 tulenevalt on Keskkonnaagentuur ulukite seire aruande koostaja.

2.3 Pruunkaru (*Ursus arctos*) kuulub Euroopa Liidu loodusdirektiivi ¹ 92/43/EMÜ IV lisasse kui rangelt kaitstav liik, kelle suhtes kohaldub range isendikaitse vastavalt direktiivi artiklile 12. Eesti liitumisel Euroopa Liiduga viidati liitumislepingule lisatud ühisdeklaratsioonis võimalusele lubada pruunkaru küttimist loodusdirektiivi artikli 16 alusel, järgides selles sätestatud tingimusi ja korda. Nagu rõhutas ka Ringkonnakohus otsuses nr 3-22-1629 (p 20), ei anna see ühisdeklaratsioon Eestile võrreldes teiste liikmesriikidega erandlikku staatust ega vabasta direktiivi artiklite 12 ja 16 täitmisest. Deklaratsioonil on üksnes tõlgendust toetav iseloom, kinnitades, et pruunkaru küttimeine võib olla võimalik, kui on täidetud kõik loodusdirektiivi artiklis 16 sätestatud erandi rakendamise eeldused.

2.4 Loodusdirektiivi artikli 16 lõike 1 punktide b ja c kohaselt võivad liikmesriigid teha erandi artiklite 12–15 teatud sätete kohaldamisest, kui puudub muu rahuldav alternatiiv ja erand ei kahjusta liigi populatsiooni soodsa seisundi säilimist tema looduslikul levilal. Selline erand on lubatud oluliste kahjustuste vältimiseks, mis ohustavad põllumajandust,

¹ Kättesaadav internetiaadressilt: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1992L0043:20070101:ET:PDF>, 04.07.2024

metsandust, kalandust, veemajandust või muud omandit ning rahvatervise ja avaliku julgeoleku huvides või muudel mõjuvatel üldistel põhjustel, sealhulgas sotsiaalsetel ja majanduslikel kaalutlustel ning juhtudel, kus erandi andmine toob keskkonnale kasu.

- 2.5 Loodusdirektiivi 92/43/EMÜ artikli 6 kohaselt on liikmesriikidel kohustus võtta vajalikud meetmed, et vältida erikaitsealade looduslike elupaikade või liikide elupaikade halvenemist ning kaitstavate liikide häirimist ulatuses, mis võib oluliselt mõjutada direktiivi eesmärkide täitmist. Eestis toimub pruunkaru küttimine rangelt reguleeritud tegevuskava² alusel, mille eesmärk on ennetada ja vähendada ulatuslikke kahjustusi ning ohuolukordi, eriti karude ja inimese vahetu kontakti korral. Küttimist suunatakse teaduspõhiselt just piirkondadesse, kus on tekkinud korduvad kahjustuskolled. Karu asurkonna suurus ja leviala on viimastel aastatel märgatavalt kasvanud, sealhulgas Natura 2000 aladel. See näitab, et kehtiv küttimispraktika ei ole mõjutanud karu arvukust negatiivselt. Seetõttu võib järeldada, et tegevuskava alusel toimuv küttimine ei ohusta asjaomaste Natura 2000 alade terviklikkust ega ole vastuolus loodusdirektiivi artikli 6 nõuetega.
- 2.6 Nagu märgitud ka punktis 2.3, ei ole Eestile tehtud loodusdirektiivi IV lisa osas erandit ning liigi ohjamine saab toimuda üksnes artikli 16 lõikes 1 sätestatud tingimustel. Eesti on nende tingimuste täitmise tagamiseks koostanud Suurkiskjate kaitse- ja ohjamiskava 2022-2031² (edaspidi tegevuskava), mille eesmärk on tagada Eestis elavate pruunkarude, elujõuliste ja ökoloogilist funktsiooni täitvate asurkondade säilimine ning samal ajal vähendada nendest tingitud konflikte. Pruunkaru puhul on tegevuskavas rõhutatud vajadust tegeleda kahjustuste ja karu kohtumisega seotud ohuolukordade ennetamisega. Kuigi ohuolukordade ennetamine ei ole kavandatud eraldiseisva eesmärgina, käsitletakse kavas rünnakute riski ja vajadust tagada inimese ja karu kooselusituatsioonis turvalisus. Eesti kontekstis on viimastel aastatel saagenud juhud, kus karud liiguvad inimasustuse läheduses ning ühiskonnas on tõusnud hirm võimalike karurünnakute ees. Seetõttu on tegevuskava rakendamisel oluline pöörata tähelepanu mitte ainult looduskaitsele eesmärkidele, vaid ka ühiskondliku turvatunde suurendamisele ja riskide maandamisele. Tegevuskava kohaselt tuleb Eestis tagada igal aastal vähemalt 70 sama-aastaste poegade pesakonna püsimine (mille alusel hinnatav kogu asurkonna suurus on vähemalt 650 isendit). Küttimist nähakse tegevuskavas ette eeskätt tekitatud kahjustuste vähendamiseks, sh mesindusele, silopallidele ning loomapidamisele. Kava kohaselt võib karule jahti pidada karu tekitatud kahjustuste piirkonnas kahjustuste vältimise eesmärgil. Jahipidamise alustamisel suurkiskjatele arvestatakse ka sotsiaalse taluvusega, kuna kiskjate arvukuse suurenedes suureneb ka oht konfliktiks inimestega, seda eeskätt kahjustuste suurenemise näol karu puhul (tegevuskava punkt 7.2.1). Pruunkaru arvukus ja levik on viimase 15 aasta jooksul näidanud stabiilset kasvutrendi, viidates asurkonna väga heale seisundile. Karude tekitatud mesinduskahjustused on 2024. aastal taas suurenenud – kui 2023. aastal hävitati 373 mesitaru, siis 2024. aastal juba 482. See viitab märgatavale kasvutrendile karude tekitatud kahjustuste osas mesindusele. Tõusutrend karude poolt kahjustatud silopallide puhul viitab olulisele kahjustuste riskile, mille ennetamiseks tugineb Keskkonnaamet Loodusdirektiivi art 16 lõike 1 punktile b.

Aastatel 2021–2024 on karude rüüstamiste tagajärjel kahjustatud silopallide arv olnud märgatavalt kõrge:

- 2021. aastal 1171 pakendit
- 2022. aastal 412 pakendit
- 2023. aastal 1272 pakendit
- 2024. aastal 1674 pakendit

² Kättesaadav Keskkonnaameti kodulehel aadressil: <https://keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/looduskaitse/liigikaitse#imetajad>, 04.07.2024

Pruunkaru poolt murtakse Eestis Keskkonnaametile teadaolevalt aastas paarkümmend karilooma. Murtud kariloomade arv on viimasel viiel aastal püsinud kõrge:

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
karu poolt murtud kariloomi (lambad+veised)	15	12	26	2	0	23	28	17	30	5

Keskkonnaametile teadaolevalt on karude tekitatud kahju viimasel neljal aastal püsinud stabiilselt kõrgel tasemel (2022 hüvitati karukahjusid kokku 221 409 €, 2023 – 107 879 €, 2024 – 137 879 € ja 2025 – 136 137 €). Kuna rüüstatud mesitarude ja silopakendite hüvitamise ühikuhinnad ei ole viimastel aastatel tõusnud, viitab see sellele, et karude tekitatav tegelik kahju on märgatavas kasvutrendis. Andmed põhinevad kahjusaajate esitatud teavitustel.

Mesitarude korduvate kahjustuste andmestik viitab sellele, et mesinikud suhtuvad oma varasse – mesilastesse ja tarudesse – vastutustundlikult ning võtavad tarvitusele meetmed edasiste kahjustuste vältimiseks. 2024. aastal registreeriti Eestis karu poolt rüüstatud 195 mesilast, millest 46 juhtumit (23%) olid korduvad ehk teise kuni neljanda kahjustusena samal kahjusaajal samal aastal. See näitab selgelt, et enamik mesinikke rakendas pärast esmast rünnakut tõhusamaid ennetusmeetmeid. Enamik esmaseid kahjustusi võib pidada ootamatuteks, kuna sageli puudub mesinikel varasem kogemus karude tekitatud kahjudega. Andmed viitavad, et mesinike tegevus pärast esmast kahju on olnud sihipärane ja tõsiseltvõetav. Mesinike poolt ennetustöödesse panustamine on aastati kasvanud, kuid see ei ole aidanud peatada karu tekitatud kahjude kasvu.

2025. aastal alustati karude kahjustuste kohta andmete kogumist Eesti Jahimeeste Seltsi hallatavas infosüsteemis JAHIS. 26.06.2025 seisuga on sisestatud 55 teadet karude poolt põhjustatud kahjustuste ja ohuolukordade kohta. Lisaks kogutakse süsteemis ka teateid karude poolt põllukultuuridele põhjustatud kahjustustest, mida senini pole süsteemselt kogutud, kuna antud kahjustused pole riiklikult kompenseeritavad.

Arvestades, et kehtiv kahjude ennetamise süsteem – sealhulgas elektrikarjused, tõrjevahendid, toetused ning riiklik kompensatsioon – ei ole olnud piisav korduvate ja ulatuslike kahjustuste ärahoidmiseks, on vajalik lisameede: probleemiseadete kättimine.

Sarnaselt on ka ringkonnakohus leidnud (haldusasi 3-24-941, p 16), et heidutusjahi lubamine ei eelda, et oleks ammendatud kõik teoreetiliselt võimalikud muud tõrjevõtted. Piisav on, kui on tõendatud, et senised meetmed ei ole olnud antud olukorras rahuldavad. Sama põhimõtte kehtib ka pruunkaru puhul – kui muud lahendused ei ole olnud piisavad, võib kättimist lugeda põhjendatuks direktiivi art 16 lg 1 punkti b mõttes.

Karu tekitatud kahjustuste vältimiseks tehtud ennetustöid on hüvitatud üle kogu Eesti, igal aastal lisandub 10-20 uut ennetustööde hüvitise taotlejat. Viimase nelja aasta vältel (2022-2025) on riigi poolt karu kahjustuste vältimiseks teostatud ennetustööde osaliseks hüvitamiseks välja makstud 76 isikule kokku 34 350 €.

Korralduses on vastav eesmärk välja toodud kahjude ennetamise osana ning kättimine on suunatud piirkondadesse, kus nimetatud kahjud on aset leidnud. Piirkondades, kus on aset leidnud korduvad ja/või ulatuslikud kahjustused, aitab sihipäraselt samasse piirkonda suunatud kättimine vähendada järgnevate kahjustuste tekkimise tõenäosust. Uuringud on ka leidnud, et kui karupopulatsioon on kõrge ja karud toituvad põllukultuuridest või kahjustavad silopalle, siis tavalised ennetusmeetmed nagu jäätmete haldus või

elektrikarjaste kasutus ei pruugi konflikti lahendada³.

- 2.7 Pruunkaru Eesti asurkonna suurus on ca 30 isendit 1000 km², mis on üks Euroopa kõrgemaid. Karu arvukuse kasvuga ei kaasne mitte üksnes risk inimese ründeks, vaid see omab paradoksaalsel kombel negatiivset mõju ka karu kaitsele ja tema soodsa seisundi tagamisele. Heas seisus suurkiskjate (hunt, ilves, karu) asurkondade olemasolu nõuab ühiskonnalt valmisolekut nendega koos eksisteerida ning taluda ka sellega kaasnevaid mõjusid. Kuniks riik kompenseerib põllumajandusloomadele ja mesilatele ning silopakenditele tekkivad kahjud, ollakse tolereerivamad, kuid mitte piiritult, kui kahjude hulk ja inimeste kokkupuuted suurkiskjatega kasvavad. Veelgi enam vähendaks ühiskonna toetust raske vigastuse või surmaga lõppenud karu rünnakud inimese vastu. Selliselt lõppevad ohuolukorrad oleks otseselt vastuolus Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ art 2 lõikega 3. Kindlasti kasvaks sellega ka nõudlus karu arvukuse oluliseks vähendamiseks, mis omakorda võib ohtu seada karu soodsa seisundi Eestis.

Karu arvukuse kasvuga suureneb tõenäosus inimese ja karu kokkupuudeteks, seda eriti asulate lähedal, kuhu põlistest elupaikadest välja tõrjutud peamiselt nooremad isendid endale elupaika ja toitu otsima tulevad. Keskkonnaametile on 2025. aasta esimesel poolaastal teada antud 58 juhtumist⁴, kus karude viibimine asulate ja elumajade vahetus läheduses tekitas inimestes mure või hirmu nende endi või lähedaste turvalisuse pärast – näiteks juhtumid, kus karu liikus õuel, kus viibisid lapsed, või lähenes hoonetele väga väikese vahemaa kaugusele. Lisaks esitati Keskkonnaameti infotelefonile 1247 kaudu 110 teadet karude liikumise kohta, mis näitab olulist kasvu võrreldes 2024. aasta sama perioodiga, mil Keskkonnaametile laekus 12 teadet ja Häirekeskusele 80 teadet. See viitab karude sagenenud nähtavusele ja kasvavale ohutundele elanike seas. 2025. aasta mais toimunud jahindusnõukogude koosolekul toodi Lääne- Virumaa, Jõgeva, Ida- Virumaa ja Viljandimaa puhul protokollitult välja, et karude arvukus on tõusnud ja inimesed tunnevad ennast järjest enam ohustatuna. Suurenenud karu arvukusega kaasnevate probleemide pärast väljendati muret ka teiste maakondade jahindusnõukogudes. 27.06.2025 toimunud Suurkiskjate koostöökogu koosolekul tõid põllumajandustootjate katuseorganisatsioonid välja põllumeeste järjest suureneva mure võimalike karurünnakute pärast. Näitena toodi välja realistlik risk maisipõldudel liikuvatest poegade emakarudest, kes võivad olla eriti agressiivsed. Samal koosolekul tutvustas Eesti Linnade ja Valdade liidu esindaja Eesti omavalitsustes läbiviidud küsitlust, mis viitab inimeste järjest suurenevale ohutundele seoses karudega.

Tuleb arvestada, et inimesed kõikidest karuga kohtumistest ametkondadele teada ei anna, sest puudub arusaam, mida sellistel puhkudel üldse ette võtta. Pigem jagatakse infot karuga kohtumiste ja nende tegevusjälgede (nt väljaheited kodulähedaste liikumiste ääres) kohta kogukonna liikmete vahel, et teineteist ohu eest hoiatada. Seda kinnitab ka tõik, et Keskkonnaameti töötajate tööalastel kohtumistel kogukondadega (nt kaitsealade koostöökogud, jahindusnõukogud) nendest sündmustest kõige muu kõrval ka üha sagedamini teavitatakse. Ollakse tõsiselt mures karu võimalike rünnakute pärast, eriti lastele, kes end võimaliku ohu eest vähem kaitsta oskavad. Inimeste suurenev ohutunne karu suhtes ei ole otseselt mõõdetav, kuid meediakajastusi (karude kohtumisest tingitud konflikte) on järjest sagedamini ja Keskkonnaametisse edastatud infot arvesse võttes on karude arvukusest tingitud kokkupuudete sagenemine ja konfliktide ohu suurenemine siiski

³ <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0237274>

⁴ Teadete tabel on leitav Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis

<https://adr.envir.ee/et/document.html?id=fe71061f-ed69-41d1-93bc-efae779cd940>

selge⁵. Viimastel aastatel on sagenenud juhtumid, kus pruunkarud liiguvad tiheasustusaladele, sh linnaasumitesse. Sellistes olukordades on tulnud elanikelt saadud teadete põhjal sekkuda ka Päästeametil ja Politsei- ja Piirivalveametil, et tagada inimeste ohutus ja suunata loomad kontrollitult linnapiirkonnast välja. Avalikkuse kasvava ohutunde taustal on karude küttimeise lubamisel ka oluline roll elanikkonna turvalisuse tagamisel.

Kui perioodil 2013–2017 hukkus Eestis liiklusõnnetustes keskmiselt 1–2 karu aastas, siis alates 2018. aastast on hukkunud karude arv kasvanud ning püsinud vahemikus 5–7 isendit aastas. 2023. aastal hukkus liikluses juba 8 ja 2024. aastal 11 ning 2025. aastal on juba hukkunud 7 karu. See viitab karude asurkonna laienemisele ning suurenevale kokkupuutepinnale inimtegevusega, mis tõstab ühiskondlikku ootust tagada turvalisus mitte ainult kahjukannatajatele, vaid laiemalt kogu elanikkonnale.

Oluline on rõhutada, et lisaks karude arvukuse kasvu mõjudele (nt varakahjud ja ohusituatsioonid) on vajalik arvestada ka legaalse reguleeritud tegevuse rolli võimaliku ebaseadusliku tegevuse ennetamisel. Rootsi näitel⁶ on tuvastatud, et kaitsealade loomine ning suurkiskjate küttimeise täielik keelamine võib suurendada salaküttimeise riski – näiteks on kaitsealadel hukkunud karude, ilveste ja ahmide arv olnud suurem kui nendel aladel, kus populatsioone on majandatud küttimeisega.

Eestis on pruunkaru asurkonna seisund väga hea. Suurkiskjate kaitse- ja ohjamiskava kohaselt on karude soodsa seisundi tagamiseks vajalik vähemalt 70 sama-aastaste poegade pesakonna säilimine, mis vastab ligikaudu 650–700 isendile. 2023. aastal hinnati pesakondade arvuks 89 ning kogu asurkonnaks 900–950 isendit. Keskkonnaagentuuri hinnangul oli 2024. aasta sügisel Eestis 112 pesakonda, mis on rekordiline. Samuti on pesakonna keskmine suurus kasvanud keskmiselt 2,7 pojani. Seega on karu asurkond heas seisus ning küttimeise jätkamine ohjamise eesmärgil ei sea seda ohtu.

Arvestada tuleb ka sotsiaalset ootust karude arvukuse kontrollimiseks. 2022. aastal üliõpilaste seas läbi viidud uuringu⁷ tulemused näitavad, et just karude puhul peeti arvukust liialt suureks ja ohuks inimesele. Vastajad soovisid karude arvukust vähendada, samas kui hundi puhul peeti sobivaks säilitada olemasolev tase ning ilvese puhul sooviti arvukuse suurendamist.

Seega on pruunkaru arvukuse reguleerimine vajalik nii kahjude ennetamiseks kui ka ühiskondliku turvatunde tagamiseks. Küttimeisvõimaluse lubamine aitab vältida olukordi, kus probleemsete ümberasustamine või eemaldamine muutub hilinenuks või võimatuks.

- 2.8 Eelnevat kokku võttes. Pruunkaru kuulub loodusdirektiivi (92/43/EMÜ) IV lisasse ning on seetõttu rangelt kaitstav liik. Direktiivi artikli 16 lõige 1 võimaldab teatud juhtudel teha erandi kaitsemeetmetest, kui täidetud on kolm tingimust:
1. esineb vähemalt üks artikli 16 lõike 1 punktides a–d nimetatud eesmärkidest;
 2. puudub rahuldav alternatiiv;
 3. erand ei kahjusta liigi populatsiooni soodsa seisundi säilimist tema looduslikul levilal.

⁵ <https://www.ejs.ee/karud-tungivad-hoovi-ja-randa-ning-jaavad-ka-rongi-alla/>, 04.07.2024
https://maaelu.postimees.ee/6437450/poolnaljas-karud-tukivad-mesitarude-kallale?utm_source

⁶ <https://conbio.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/conl.12226>

⁷ https://dspace.emu.ee/bitstream/handle/10492/7517/Raul_Rajang_BA_LV_t%C3%A4istekst.pdf?sequence=1&isAllowed=n

Käesoleva korralduse puhul on aluseks eelkõige:

- artikkel 16 lõike 1 punkt b, mille alusel on lubatud erand oluliste põllumajandus-, metsa-, kala- ja veemajanduskahjude ning muu omandiga seotud kahju ärahoidmiseks;
- ning punkt c, mis võimaldab erandit teha rahva tervise ja ohutuse või muude üldiste huvide seisukohast, sealhulgas sotsiaalsel ja majanduslikel kaalutlustel või kui keskkond saab erandi andmisest kasu.

Nimetatud sätted on Eestis üle võetud ka jahieeskirja, mis võimaldab karu küttemist kahjustuste vältimise eesmärgil. Tähtis on rõhutada, et artikkel 16 lõike 1 punkt c ei eelda, et kahju (nt inimese ründamine) peab olema juba aset leidnud – piisav on tõsine oht või vajadus seda vältida⁸. Euroopa Kohus on sellist seisukohta kinnitanud ka kohtuasjas C-342/05⁹.

Eesti puhul tuleb arvestada, et pruunkaru asurkond on viimase 15 aasta jooksul jõudsalt kasvanud ja levik laienenud, sealhulgas inimasustuse lähedusse. Kuigi objektiivne oht inimestele võib olla piiratud, on kasvanud elanike ohutunde ja hirm karudega kohtumise ees ning tegemist on sotsiaalselt olulise probleemiga, mis vajab proportsionaalset ja ennetavat käsitlemist.

Euroopa Komisjon on 12.10.2021 avaldatud juhenddokumendis „Komisjoni teatis. Juhenddokument ühenduse tähtsusega loomaliikide range kaitse kohta elupaikade direktiivi alusel“ selgelt kinnitanud, et artikli 16 kohaldamisel tuleb enne erandi võimaldamist läbida kolm sisulist kontrolli:

- määratleda selgelt vähemalt üks lubatud eesmärk (art 16 lg 1 punktid a–d või e),
- hinnata, kas olemas on muud rahuldavad alternatiivid,
- ja teha kindlaks, et erand ei sea ohtu liigi populatsiooni soodsa kaitsetaseme säilimist.

Keskkonnaamet lubab erandi andmist järgnevatel kontrollidel põhinevalt:

1) Loodusdirektiivi artikli 16 lõike 1 punktide b ja c alusel:

Erandi andmise põhjendused on esitatud korralduse punktides 2.3–2.7.

2) Rahuldava alternatiivse lahenduse puudumine:

Keskkonnaamet selgitab, et karude kütmine ei ole Eestis kahjude ennetamisel esmavalik. Esmased meetmed on:

- ohustatud vara (eelkõige mesitarud ja silopallid) kaitsemeetmete rakendamine (Keskkonnaameti välja antud vastav juhend¹⁰) ennetusmeetmete riiklik toetamine¹¹ (subsiidiumid),
- kahjustuste kompenseerimine riigi poolt,
- ning avalikkuse ja sihtrühmade teadlikkuse tõstmine (sh karuteemalised juhendid, koolitused, artiklid jms – vt ka Euroopa Komisjoni juhend lk 515)¹².

⁸ Euroopa Komisjoni 12.10.2021 teatis “Komisjoni teatis. Juhenddokument ühenduse tähtsusega loomaliikide range kaitse kohta elupaikade direktiivi alusel” lk 54

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX:62005CJ0342>

¹⁰ https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/documents/2021-06/Looma_kahjude_ennetamine_A5_WEB.pdf; https://www.keskkonnaamet.ee/uudised/karude-tekutatud-kahjusid-saab-inimene-ennetada?utm_source=chatgpt.com

¹¹ <https://www.keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/jahipidamine/loomakahjud>

¹² <https://loodusmuuseum.ee/et/news/loodusmuuseumi-eksperdid-soovitavad%3A-mida-teha%2C-kui-kohtad-linnas-karu-voi-teist-metslooma> https://keskkonnaagentuur.ee/uudised/kaitumisjuhised-metsloomadega-kohtumisel?utm_source ; <https://mesilaspere.com/nouanne/kui-karu-tuleb-kulla> ; <https://mesinikeliit.ee/kahjud-mesilas/>

Nimetatud ennetusmeetmete rakendamise ja toetamise tulemusel vähenesid mesitarude kahjustused 2022. ja 2023. aastal, kuid 2024. ja 2025. aasta esimeses pooles on need taas kasvanud. Samuti sagenevad karu poolt kariloomade murdmised, silopallide ja põllukultuuride kahjustamise juhtumid. Kuigi ennetusmeetmete rakendamine aitab vähendada konkreetse mesila korduvkahjustuste riski, siis karude kõrge arvukuse tõttu jätkuvad piirkonnas kahjustused teistele mesilatele ja muudele objektidele.

Lisaks puudub tõhus alternatiiv inimeste ohutuse tagamiseks olukorras, kus karude arvukus ja leviala on märgatavalt suurenenud – Eestis on karude asustustihedus üks Euroopa kõrgeimaid (ca 30 isendit 1000 km² kohta). Karupopulatsiooni kasvuga laieneb ka nende leviala, mille tulemusena sageneb kontakt inimestega. Ohutuse tagamiseks on vajalik, et karud väldiksid aktiivse inimtegevusega alasid.

Teadusuuringud kinnitavad, et karude käitumist mõjutab küttimine. Küttimise ning karude käitumise vaheliste uuringute tulemusel saab väita, et teema on kompleksne ning seotud erinevate asjaoludega (arvukuse tihedus, vanuseline struktuur, sugude suhe, toidu kättesaadavus), kuid käitumuslik seos küttimisega on olemas. Karud väldivad rohkem inimest (nt ei liigu radadel) nendel aladel kus toimub küttimine, võrreldes aladega, kus küttimist ei toimu¹³; kütitavas populatsioonis on loomad inimese suhtes ettevaatlikumad/aremad, kui kaitstud populatsioonis ning nad on pelglikumad madalama asustustihedusega populatsioonis¹⁴; küttimishooaja üleelanud karude ja nooremate isendite vahel esineb käitumuslik erinevus – pikema elueaga karud hoidsid teedest kaugemale (st vältisid kohti, kus jahimeestega kohtumise tõenäosus on suurem)¹⁵. Seega aitab küttimine tagada elanikkonna ohutust.

3) Erand ei kahjusta populatsiooni soodsa kaitsestaatuse säilimist: Nagu märgitud korralduse punktides 2.6 ja 2.7, on pruunkaru populatsioon Eestis väga heas seisus – 2022. ja 2023. aastal hinnati karude arvukuseks 900–950 isendit ning Keskkonnaagentuuri hinnangul on 2024. aasta sügise seisuga eestis 112 karu pesakonda, mis senini kõrgeim teadaolev arvukusehinnang. Arvukus on olnud viimastel aastatel tõusutrendis ning varasem küttimine pole seda trendi pidurdanud. See näitab, et Keskkonnaamet on rakendanud küttimisel konservatiivset lähenemist ning taganud populatsiooni soodsa seisundi.

- 2.9 Tulenevalt eelnevast ning arvestades 02.07.2025 Keskkonnaagentuuri poolt edastatud seirearuannet ning küttimisoovitust¹⁶ määrab Keskkonnaamet pruunkaru 2025/2026. jahiaasta esmaseks küttimismahuks 71 isendit. Küttimismaht jaotatakse jahipiirkondade vahel, tuginedes 2024. aasta teisel poolel ja 2025. aasta esimesel poolel Keskkonnaametile esitatud kahjustuste teadetele ning infole karude liikumisest tiheasustusaladel ja elumajade vahetus läheduses. Küttimismaht määratakse eelkõige jahipiirkondadesse, kus on registreeritud korduvaid kahjustusi või ohusituatsioone ning piirkondadesse, kus on 2025. aastal tuvastatud esmakordsed, kuid tõsised kahjustused, mille kordumise riski hinnatakse suureks. Esmase küttimismahu määramisel ei ole küttimismahtu ette nähtud Valga, Võru- ja Lääne maakonnas, kuna nende maakondade karu asustustihedus on üks madalaimaid Mandri-Eestis. Kuna tegemist on pruunkaru leviku servaaladega, kus asurkond on väiksem ja haavatavam, on nendes piirkondades põhjendatud suurem kahjude taluvus ning küttimise vältimine asurkonna püsimise tagamiseks. Igas määratud jahipiirkonnas lubatakse küttida 1 pruunkaru. Jahipiirkonna siseselt on antud küttimissuunis külade ja asulate ümbrusesse, kus kahjustused või ohusituatsioonid on aset leidnud. Selline lähenemine aitab kõige tõenäolisemalt eemaldada kahjustusi põhjustanud isendi ja seeläbi ennetada edasist kahju. Kui samas jahipiirkonnas jätkuvad kahjustused pärast küttimist või tekivad uued

¹³ <https://www.jstor.org/stable/3872997> , 04.07.2024.

¹⁴ <https://besjournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/1365-2664.12700> , 04.07.2024.04.07.2024.

¹⁵ <https://www.nature.com/articles/s41598-019-48853-3.pdf> , 04.07.2024

¹⁶ <https://adr.envir.ee/et/document.html?id=f4397e3d-ea3d-4eb3-9017-d4e831f5499c>

ohusituatsioonid, on võimalik hinnata täiendava küttemise vajadust ja selleks loa andmise põhjendatust. Jahipiirkondade lõikes kehtestatud jaotus on esitatud korralduse lisas nr 1.

- 2.10 JahiS § 9 lg 3 p 1 kohaselt kuulub jahindusnõukogu pädevusse muu hulgas ettepanekute tegemine Keskkonnaametile pruunkaru küttemise korraldamiseks. Protokollid 2025. aasta mais toimunud maakondlike jahindusnõukogude ettepanekutest pruunkaru küttemismahu suuruse ja jaotuse osas 2025/2026. jahiaastal on leitavad Keskkonnaameti dokumendiregistrist¹⁷. Jahindusnõukogudes tehti 2025/2026 jahiaasta pruunkaru küttemismahtude määramiseks ettepanekud alljärgnevalt:

Maakond	Küttemismaht
Saaremaa	0
Hiiumaa	0
Järvamaa	40
Raplamaa	30
Läänemaa	5
Lääne -Virumaa	28
Tartumaa	35
Jõgevamaa	50
Ida- Virumaa	28
Harjumaa	14
Viljandimaa	20
Pärnumaa	20
Põlvamaa	20
Võrumaa	8
Valgamaa	10

Keskkonnaamet ei arvesta pruunkaru esmase küttemismahu määramisel Jahindusnõukogude ettepanekuid, kuna nende soovitatud maht ei ole pruunkaru asurkonna suurust ning kahjustuste piirkondi arvestades proportsionaalne. Täiendava küttemismahu jaotamisel lähtutakse Keskkonnaagentuuri küttemissoovitustest, karude tekitatud kahjustuste andmetest ning teabest isendite liikumise kohta inimasustusega aladel. Küttemismaht suunatakse eeskätt piirkondadesse, kus see aitab tõhusalt ennetada kahjustusi ja tagada inimeste turvalisust.

Korralduse eelnõu edastati huvigruppidele ettepanekute ja arvamuse esitamiseks 18.06.2025. Arvamuste ja ettepanekute esitamise tähtajaks määrati 26.06.2024. Korralduse eelnõu kohta esitati kaks ettepanekut:

- 20.06.2025 Esitas Eesti Jahimeeste Selts Keskkonnaametile ettepaneku¹⁸ määrata pruunkaru küttemismahuks 143 isendit, mis on nende hinnangul 10% karu asurkonnast, kattes nõnda juurdekasvumäära ja tagades populatsiooni soodsa seisundi. Keskkonnaamet ei arvesta pruunkaru esmase küttemismahu määramisel antud ettepanekuga. Küttemismahu määramisel on lähtutud eelkõige karude poolt tekitatud kahjustustest ning ohuolukordadest. Eesti Jahimeeste Seltsi ettepaneku eesmärgiks on arvukuse reguleerimine, mis ei ole kooskõlas Loodusdirektiivi artikliga 16
- 27.06.2025 andis Eesti Suurkiskjad OÜ teada, et ei toeta küttemismahu määramise eelnõud ning et see on jätkuvalt vastuolus loodusdirektiiviga. Keskkonnaamet ei

¹⁷ Keskkonnaameti dokumendiregister: <https://adr.envir.ee>

¹⁸ <https://adr.envir.ee/et/document.html?id=dfef1978-b7cd-498c-be3f-28f1ab210b6d>

nõustu seisukohaga. Korralduse vastavus Loodusdirektiivi artikli 16 nõuetele on toodud punktides 2.3 – 2.8.

- 2.11 JahiS § 21 lg-st 2 tulenevalt on jahipiirkonna kasutaja oma jahipiirkonna piires kohustatud teostama ulukite seiret. Vastavalt keskkonnaministri määruse nr 27 § 3 lg-dele 2, 3 ja 6 hõlmab see kohustus kütitud või hukkununa leitud pruunkaru kohta andmete esitamise ja bioproovide kogumise kohustust. Kuna Keskkonnaametil on vaja kütitud pruunkarude kohta koguda ka täiendavaid küttemisandmeid (sh jahipiirkond, kus isend kütiti; küttemise kuupäev; küttemise asukoha koordinaadid XY formaadis ja jahiloa number), kehtestab Keskkonnaamet korralduse punkti 1.3.3, mille kohaselt tuleb eelmainitud andmed esitada pruunkaru kütinud jahipiirkonna kasutajal Keskkonnaametile esimesel võimalusel küttemisest alates, märkides eeltoodud andmed infosüsteemi „JAHIS“ või saates vastava teate elektronposti aadressil info@keskkonnaamet.ee.
- 2.12 Kooskõlas haldusmenetluse seadustiku (HMS) regulatsiooniga võib haldusaktile seada kõrvaltingimuse. HMS § 53 lõike 1 punkti 4 kohaselt võib kõrvaltingimusena ette näha muu hulgas haldusakti hilisema muutmise, kehtetuks tunnistamise või täiendava kõrvaltingimuse kehtestamise võimaluse. Lõike 2 punkti 3 kohaselt on sellise kõrvaltingimuse seadmine lubatud juhul, kui haldusakti andmine toimub kaalutusõiguse alusel. Pruunkaru küttemismahu kehtestamine on JahiS § 22 lõike 2 kohaselt kaalutusotsus. Seetõttu jätab Keskkonnaamet endale õiguse kehtestatud ohjamisalade piire ja küttemismahtu muuta ja/või kehtetuks tunnistada ning vajadusel kehtestada täiendavaid kõrvaltingimusi.
- 2.13 Karujahis võib ette tulla olukordi, kus looma haavatakse ning ei suudeta koheselt tabada. JahiS § 41 lg 1 p 3 kohaselt märgitakse haavatud suuruluki tabamise korral jahiloale lisaks tabamise ajale ka jahipiirkond, kus suuruluk tabati. Hetkel kehtiva jahiseaduse järgi on vajalik väljastada jahiluba haavatud uluki jälitamiseks, kui see lahkub esialgsest küttemispiirkonnast (jahipiirkonnast). Küttemisloa väljastab jahipiirkond, kuhu haavatud loom liigub. Samuti on Eestis kaitsealad (Alam-Pedja LK, Soomaa RP), mis on jahimaaga liitmata ning kus ei toimu tavapärasel moel jahipidamist. Kui haavatud karu satub nendele aladele (naaberjahipiirkond, kaitsealal asuv jahipiirkond), siis tuleb haavatud isendi jälitamisel eelnevalt lisaks ohjamisala kontaktisikule ja jahipiirkonna kasutajale informeerida ka kaitseala valitsejat (Keskkonnaametit) telefoninumbri 1247, kes annab vajadusel nõusoleku haavatud looma jälitamiseks. Kui haavatud loom tabatakse, siis arvatakse tabatud isend maha konkreetse jahipiirkonna ja maakonna küttemismahust, kus looma haavati ning tema jälitamist alustati.

(allkirjastatud digitaalselt)

Leelo Kukk

peadirektori asetäitja

Saata: Eesti Jahimeeste Selts, Keskkonnaagentuur, Kliimaministeerium, Suurkiskjate koostöökogu liikmed, maakondade jahindusnõukogude liikmed, MTÜ Eesti Suurkiskjad, MTÜ Loomus

Tanel Tärna

juhataja

jahinduse ja vee-elustiku büroo